

3. Ανθρώπινοι πόροι και κοινωνικές πολιτικές

ΚΕΠΕ, Οικονομικές Εξελίξεις, τεύχος 53, 2024, σσ. 46-51

3.1. Πρόσφατες εξελίξεις σε βασικά μεγέθη της αγοράς εργασίας

Ιωάννης Χολέζας

3.1.1. Εισαγωγή

Τα δεδομένα της αγοράς εργασίας βελτιώθηκαν και το τρίτο τρίμηνο του 2023, ενώ και οι επόμενοι δύο μήνες επιφυλάσσουν θετικές εξελίξεις. Σε ετήσια βάση η απασχόληση αυξήθηκε και η ανεργία μειώθηκε, ενώ το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας παρέμεινε σχεδόν σταθερό. Ο αριθμός των απασχολούμενων υπολείπεται ακόμη του επιπέδου προ κρίσης, αλλά το ποσοστό απασχόλησης είναι πλέον το μέγιστο για την ομάδα 15-64 ετών. Αυτό οφείλεται εν μέρει στη μείωση του πληθυσμού, η οποία πρέπει να προβληματίσει, κυρίως επειδή η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής, που θα μπορούσε να αποτελέσει βαλβίδα εκτόνωσης, δεν φαίνεται να λειτουργεί, οπότε το εργατικό δυναμικό μειώνεται. Αυτό αποτελεί ουσιαστικό πρόβλημα με δεδομένες τις ελλείψεις σε προσωπικό που αναφέρονται όλο και συχνότερα στον δημόσιο διάλογο. Από την άλλη πλευρά, οι απασχολούμενοι ως μισθωτοί αυξήθηκαν το 2023 κατά 116 χιλ. και, μάλιστα, η πλειονότητα των προσλήψεων αφορούσαν συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης. Τέλος, παρά τη μείωση των ανέργων τον τελευταίο χρόνο, ο αριθμός τους παραμένει πάνω από το ελάχιστο της περασμένης δεκαετίας, ενώ παρά τη γενική πτώση του ποσοστού ανεργίας αυτό παραμένει το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ27), πίσω από την Ισπανία. Επομένως, δεν υπάρχει περιθώριο εφησυχασμού.

3.1.2. Πληθυσμός και συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό

Ο πληθυσμός στην Ελλάδα μειώνεται τα τελευταία χρόνια (βλ. Διάγραμμα 3.1.1) με βάση τα δεδομένα

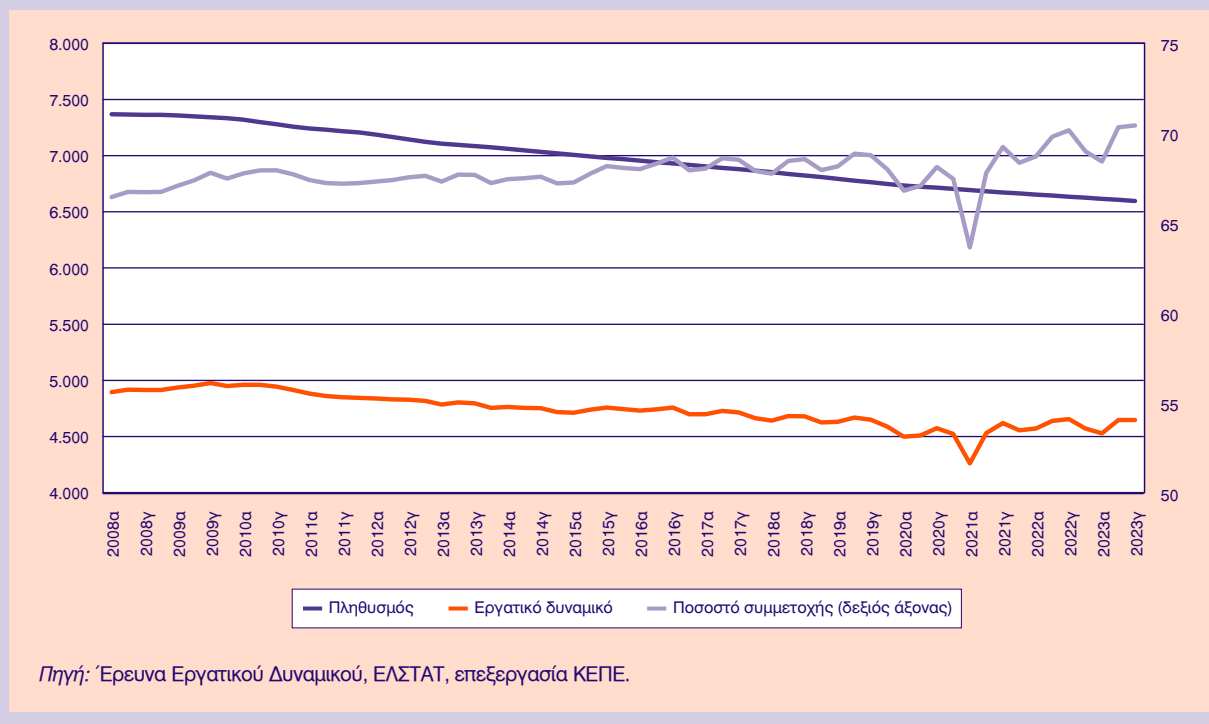
της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ). Μελετώντας τις ετήσιες μεταβολές για λόγους εποχικότητας, δηλαδή συγκρίνοντας τον πληθυσμό 15-64 ετών ενός τριμήνου με τον αντίστοιχο πληθυσμό του ίδιου τριμήνου το προηγούμενο έτος, φαίνεται ότι η μείωση ξεκίνησε το πρώτο τρίμηνο του 2009 και συνεχίζεται έκτοτε. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης την περίοδο 2009-2023 φτάνει το 0,7%, ενώ η συνολική μείωση του πληθυσμού την περίοδο αυτή έφτασε τις 768,4 χιλ. άτομα. Γιατί μας ενδιαφέρει όμως ο πληθυσμός όταν εξετάζουμε την αγορά εργασίας; Η απάντηση βρίσκεται στον ρόλο των εργαζομένων (ή της εργασίας) ως παραγωγικού συντελεστή. Τα πρόθυμα και ικανά να εργαστούν άτομα σε κάθε ηλικιακή ομάδα, δηλαδή το εργατικό δυναμικό, είναι ευθεία συνάρτηση του πληθυσμού και αποτελούν εισροή στην παραγωγική διαδικασία. Πρόσφατα, όλο και περισσότεροι κάνουν λόγο για ελλείψεις προσωπικού στην αγορά εργασίας σε διάφορους κλάδους, όπως ο τουρισμός και η πληροφορική. Αυτό έχει συνέπειες στην παραγωγή και τις επιχειρήσεις, καθώς χωρίς αρκετό (το κατάλληλο) εργατικό δυναμικό περιορίζονται οι δυνατότητές τους να παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες. Επομένως, σε μια οικονομία που αναπτύσσεται, δηλαδή παράγει όλο και μεγαλύτερη αξία προϊόντων και υπηρεσιών, είναι αναγκαία η αύξηση του εργατικού δυναμικού¹. Αυτή μπορεί να προέλθει από δύο πηγές: την αύξηση του πληθυσμού και την αύξηση του μεριδίου των ατόμων που είναι πρόθυμα και ικανά να εργαστούν, το οποίο είναι γνωστό ως ποσοστό συμμετοχής. Αν, λοιπόν, ο πληθυσμός μειώνεται, προκειμένου να παραμείνει τουλάχιστον σταθερό το εργατικό δυναμικό, πρέπει να αυξηθεί η συμμετοχή. Δηλαδή, από αυτούς που απομένουν να είναι διαρκώς περισσότεροι αυτοί που επιθυμούν να εργαστούν.

Μια ματιά στα δεδομένα της ΕΕΔ φανερώνει ότι αυτό δεν συμβαίνει, τουλάχιστον στον αναγκαίο βαθμό. Αντί αυτού, το ποσοστό συμμετοχής το τελευταίο έτος παρέμεινε σχεδόν σταθερό (αυξήθηκε μόλις 0,3%) στο 70,4% για το σύνολο του πληθυσμού (βλ.

1. Στην πραγματικότητα αυτό δεν είναι ακριβές. Η αύξηση της παραγωγής, με δεδομένο το απόθεμα των άλλων συντελεστών παραγωγής, μπορεί να προέλθει είτε από την αύξηση του εργατικού δυναμικού, είτε από την αύξηση της παραγωγικότητας του υπάρχοντος εργατικού δυναμικού. Στο τελευταίο καθοριστικό ρόλο έχει η τεχνολογία. Για λόγους ευκολίας, όμως, αυτό αποσιωπάται προς το παρόν.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1.1

Πληθυσμός, εργατικό δυναμικό και ποσοστό συμμετοχής, 15-64 ετών

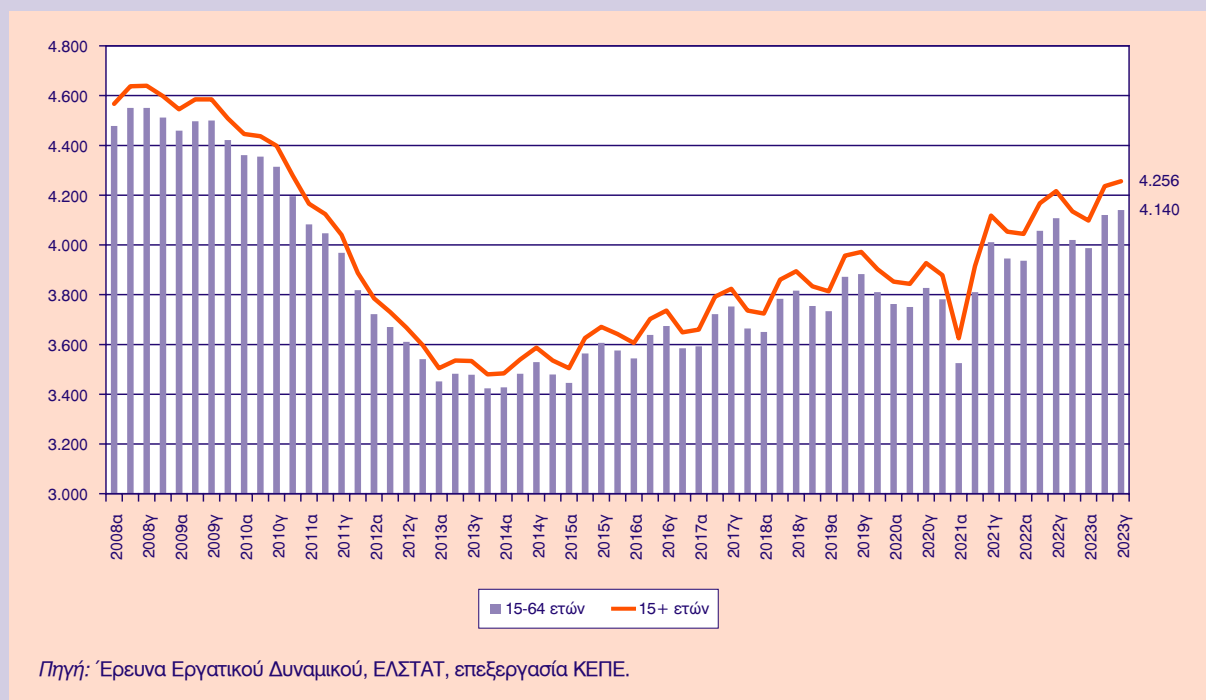
Διάγραμμα 3.1.1), 78,3% για τους άνδρες και 62,6% για τις γυναίκες. Επομένως, με δεδομένη τη μείωση του πληθυσμού, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι, τον τελευταίο χρόνο, το μέγεθος του εργατικού δυναμικού ηλικίας 15-64 ετών μειώθηκε κατά 8,7 χιλ. Η μείωση αυτή προήλθε από τους άνδρες, οι οποίοι μειώθηκαν κατά 17 χιλ., ενώ τα οφέλη στις γυναίκες (αυξήθηκαν 8,4 χιλ.) αντιστάθμισαν σε ένα βαθμό τις απώλειες. Μάλιστα, η διάκριση σε γηγενείς και αλλοδαπούς δείχνει ότι η μείωση προέρχεται από τους γηγενείς. Αναλύοντας τις μειώσεις αυτές κατά ηλικία και φύλο, γίνεται σαφές ότι προσοχή πρέπει να δοθεί στους άνδρες 25-29 ετών και στις γυναίκες 20-24 και 30-34 ετών, καθώς είναι οι ομάδες με τις μεγαλύτερες μειώσεις. Μια σε βάθος μελέτη των δεδομένων θα μπορούσε να διερευνήσει τους λόγους που οδήγησαν στις συγκεκριμένες μειώσεις και, κατά συνέπεια, να απαντήσει κατά πόσον είναι πρόσκαιρες και αν υπάρχει τρόπος να αναστραφούν. Μια απλή σύγκριση με τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει ότι υπάρχει περιθώριο αύξησης των ποσοστών συμμετοχής, ειδικά των γυναικών, καθώς το 2023γ υπολείπονταν του ευρωπαϊκού μέσου όρου κατά 7,8 εκατοστιαίες μονάδες.

3.1.3. Απασχόληση

Παρά τη μείωση του εργατικού δυναμικού, ο αριθμός των απασχολούμενων άνω των 15 ετών αυξήθηκε το τρίτο τρίμηνο του 2023 κατά 40,2 χιλ. στο έτος, δηλαδή σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2022, και 19,7 χιλ. στο τρίμηνο, δηλαδή σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Η πλειονότητα της αύξησης αφορούσε τις γυναίκες απασχολούμενες, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 39 χιλ. στο έτος (97% του συνόλου της αύξησης). Εύλογα, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε επίσης. Σε επίπεδο έτους η αύξηση έφτασε τις 0,5 εκατοστιαίες μονάδες για άτομα 15+ και τις 0,9 εκατοστιαίες μονάδες για άτομα 15-64 ετών. Όπως είναι σαφές στο Διάγραμμα 3.1.2, αν και ο αριθμός των απασχολούμενων ακολουθεί ανοδική τροχιά από το 2014, ακόμη δεν έχει φτάσει το επίπεδο προ κρίσης. Σε αντιδιαστολή, το ποσοστό απασχόλησης για την ομάδα 15-64 ετών ξεπέρασε το αντίστοιχο του 2008γ φτάνοντας το 62,8%, αν και ακόμη υπολείπεται κατά 2,1 μονάδες στο σύνολο του πληθυσμού (15+ ετών). Αυτό οφείλεται στη μείωση του πληθυσμού². Το ενδιαφέρον είναι ότι η αύξηση αυτή προέρχεται από τις γυ-

2. Ο πληθυσμός χρησιμοποιείται ως παρονομαστής στον υπολογισμό του ποσοστού απασχόλησης. Επομένως, μείωση του πληθυσμού αυξάνει το ποσοστό απασχόλησης ακόμη και αν ο αριθμός των απασχολούμενων παραμένει σταθερός.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1.2
Απασχολούμενοι 15+ και 15-64 ετών (σε χιλ.)

ναίκες, καθώς το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών είναι μειωμένο. Μάλιστα, η αύξηση στο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών σε σύγκριση με το 2008 είναι ιδιαίτερα έντονη στην ομάδα 15-64 ετών (4,5%). Σε κάθε περίπτωση, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών συνεχίζει να υπολείπεται σημαντικά έναντι των ανδρών (53,5% έναντι 72,1% στην ομάδα 15-64 ετών), ενώ η διαφορά παραμένει σταθερή από την έναρξη της ανοδικής πορείας της απασχόλησης το 2014, περίπου στις 18,5 εκατοστιαίες μονάδες. Σε σύγκριση με την ΕΕ27, το ποσοστό απασχόλησης στην Ελλάδα είναι χαμηλό (62,8% έναντι 70,7%), ειδικά στην περίπτωση των γυναικών (53,5% έναντι 65,9%). Επομένως, υπάρχουν και άλλα περιθώρια ανόδου.

Οι νέοι απασχολούμενοι 15-29 ετών αυξήθηκαν ταχύτερα από τους απασχολούμενους 30-64 ετών. Σε επίπεδο έτους προστέθηκαν 18,2 χιλ. νέοι απασχολούμενοι και 14,1 χιλ. απασχολούμενοι 30-64 ετών. Οι αριθμοί αυτοί αντιστοιχούν σε αύξηση 3,4% στην πρώτη περίπτωση και 0,4% στη δεύτερη περίπτωση, κάνοντας τη διαφοροποίηση των δύο ομάδων ξεκάθαρη. Μεταξύ δευτέρου και τρίτου τριμήνου η αύξηση έφτασε το 1,8% και 0,3%, αντίστοιχα. Παρ' όλα αυτά, το ποσοστό απασχόλησης των νέων έφτασε το 35,9% το 2023γ, όταν ο αντίστοιχος δείκτης για τα άτομα 30-64 ετών ήταν 71,7%. Η διαφορά είναι αισθητή και οφείλεται στο γεγονός ότι πολλοί νέοι είναι στην εκπαίδευση, ενώ συχνά παρατείνουν την παραμονή τους εκεί.

Οι αλλοδαποί απασχολούμενοι άνω των 15 ετών αυξήθηκαν το τελευταίο έτος αναλογικά ταχύτερα από τους γηγενείς. Παρότι οι τελευταίοι αυξήθηκαν κατά 25,3 χιλ. και οι αλλοδαποί κατά 14,8 χιλ., η αύξηση του αριθμού των γηγενών απασχολουμένων ήταν 0,6%, ενώ η αύξηση των αλλοδαπών απασχολουμένων 9,1%. Επιπλέον, οι γηγενείς άνδρες είναι η μόνη ομάδα που εμφάνισε μείωση σε ετήσια βάση, ενώ οι αλλοδαπές γυναίκες εμφάνισαν τη μεγαλύτερη αναλογικά αύξηση (15,5%). Ωστόσο, σε απόλυτους όρους, οι γηγενείς γυναίκες αυξήθηκαν κατά 28,6 χιλ., οπότε ήταν η κύρια πηγή τροφοδότησης της αύξησης των απασχολουμένων τον τελευταίο χρόνο ακολουθούμενες από τους αλλοδαπούς άνδρες.

Κατά τη συγγραφή του παρόντος δεν έχουν δημοσιευτεί τα δεδομένα της ΕΕΔ για το τέταρτο τρίμηνο του 2023. Ωστόσο, μια εικόνα μπορεί να σχηματίσει κανείς από τα συγκεντρωτικά μηνιαία δεδομένα για τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο, ώστε να έρθει όσο το δυνατόν πιο κοντά στο σήμερα. Με βάση αυτά, λοιπόν, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες του 2022, οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν τον Οκτώβριο κατά 139,1 χιλ. και τον Νοέμβριο κατά 12 χιλ. Σε επίπεδο μηνός, οι απασχολούμενοι μειώθηκαν τον Νοέμβριο έναντι του Οκτωβρίου κατά 87,8 χιλ., ενώ τον Οκτώβριο αυξήθηκαν κατά 52,3 χιλ. έναντι του Σεπτεμβρίου. Οι κινήσεις αυτές δεν ξεφεύγουν από τα πρότυπα των προηγούμενων ετών.

3.1.4. Εξελίξεις στη μισθωτή απασχόληση

Το τρίτο τρίμηνο του 2023 το μερίδιο των μισθωτών στη συνολική απασχόληση, με βάση την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ), έφτασε το 69,1%, ελαφρά χαμηλότερο του 69,7% που καταγράφηκε το δεύτερο τρίμηνο του έτους, καθώς σημειώθηκε μείωση του αριθμού των μισθωτών κατά 8,8 χιλ. στο τρίμηνο και 22,3 χιλ. στο έτος. Τα στοιχεία αυτά δεν φαίνεται να συμφωνούν με εκείνα του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ από όπου προκύπτει ότι ο αριθμός των μισθωτών αυξήθηκε το τρίτο τρίμηνο κατά 7,2 χιλ. Αυτό που πρέπει να κρατήσει κανείς είναι ότι περίπου δύο στους τρεις είναι μισθωτοί στην Ελλάδα, ένα ποσοστό που είναι χαμηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά αυξάνεται διαχρονικά, από την κρίση και έπειτα.

Το πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ έχει δημοσιεύσει τα στοιχεία για τη μισθωτή απασχόληση μέχρι το τέλος του έτους. Επομένως, μπορεί να σχηματίσει κανείς μια ολοκληρωμένη άποψη για το πώς κινήθηκε η μισθωτή απασχόληση το 2023. Ολόκληρο το έτος οι καθαρές θέσεις μισθωτής απασχόλησης, δηλαδή οι προσλήψεις μείον τις απολύσεις και τις οικειοθελείς αποχωρήσεις (για λόγους ευκολίας θα αναφέρονται ως απομακρύνσεις στο εξής), ξεπέρασαν τις 116 χιλ. Η επίδοση αυτή είναι καλύτερη του 2022, αλλά υπολείπεται των αντίστοιχων επιδόσεων πολλών άλλων ετών την περίοδο 2013-2022. Οι μήνες Ιανουάριος, Ιούλιος, Αύγουστος, Οκτώβριος και Νοέμβριος είχαν αρνητικό ισοζύγιο, ενώ οι υπόλοιποι μήνες είχαν θετικό ισοζύγιο. Τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο οι απώλειες ήταν σημαντικά μεγαλύτερες το 2023 έναντι των αντίστοιχων μηνών του 2022, χωρίς όμως να ξεφεύγουν από τα όρια των προηγούμενων ετών. Για παράδειγμα, ο Ιούλιος είχε αρνητικό ισοζύγιο τα έτη 2015, 2018 και 2019. Αντίστοιχα, το αρνητικό ισοζύγιο του Οκτωβρίου δεν ήταν σημαντικά μεγαλύτερο από εκείνο του Οκτωβρίου του 2019 (131,5 χιλ. έναντι 125,7 χιλ.). Ανάλογη είναι η εικόνα και τους μήνες με θετικό ισοζύγιο. Επομένως, το συνολικό αποτέλεσμα δεν κυριαρχείται από κάποιο συγκεκριμένο μήνα. Οι απομακρύνσεις ήταν αναλογικά περισσότερες το 2023 σε σύγκριση με προηγούμενα έτη, ειδικά οι απολύσεις. Ωστόσο, το ευρύ θετικό ισοζύγιο του Δεκεμβρίου, το δεύτερο μεγαλύτερο από το 2013 για τον συγκεκριμένο μήνα, πιθανόν σηματοδοτεί θετικές εξελίξεις για το 2024. Δεν πρέπει, όμως, να βιαστεί κανείς να βγάλει συμπεράσματα, μιας και ο Ιανουάριος είναι συνήθως μήνας με αρνητικό ισοζύγιο.

Σε επίπεδο έτους, η πλειονότητα των προσλήψεων μισθωτής απασχόλησης αφορούσαν συμβάσεις πλή-

ρους απασχόλησης. Συνολικά, έγιναν 3,2 εκατ. προσλήψεις εκ των οποίων τα 1,6 εκατ., δηλαδή το 51,4%, ήταν πλήρους απασχόλησης. Η δεύτερη συχνότερη μορφή σύμβασης αφορούσε μερική απασχόληση φτάνοντας τα 1,3 εκατ. προσλήψεις ή 39,2% του συνόλου των προσλήψεων. Οι προσλήψεις με συμβάσεις εκ περιτροπής ξεπέρασαν οριακά τις 303 χιλ., αντιπροσωπεύοντας το 9,4% του συνόλου. Σε σύγκριση με τα αμέσως προηγούμενα έτη τα μερίδια αυτά δεν εμφανίζουν αποκλίσεις. Εκεί που εντοπίζονται διαφορές είναι με τα έτη από το 2019 και προγενέστερα, όταν οι προσλήψεις πλήρους απασχόλησης ήταν λιγότερες από τις μισές, ενώ οι προσλήψεις με συμβάσεις εκ περιτροπής απασχόλησης ξεπερνούσαν το 12% του συνόλου, δείχνοντας αστάθεια στην αγορά και στάση αναμονής εκ μέρους των επιχειρήσεων που δεν ήθελαν να δεσμευτούν σε συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης. Επομένως, τα τελευταία έτη φαίνεται ότι έχει επέλθει μια σταθεροποίηση των προσλήψεων ως προς το είδος της σύμβασης που αφορούν. Το ενδιαφέρον είναι ότι περίπου 4 στις 10 προσλήψεις αφορούν σταθερά μερική απασχόληση, σηματοδοτώντας την εμπέδωση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης από την ελληνική αγορά.

Οι μετατροπές συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης ήταν λιγότερες το 2023 (46,9 χιλ.) έναντι των προηγούμενων ετών, με εξαίρεση το 2021 (38,5 χιλ.) και το 2014 (45,8 χιλ.). Οι περισσότερες εξ αυτών αφορούσαν μετατροπές σε συμβάσεις μερικής απασχόλησης και το 2023 (73,5% του συνόλου), ενώ οι μετατροπές σε εκ περιτροπής απασχόληση χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του εργαζόμενου, οι πιο επιβλαβείς μεταβολές για τον εργαζόμενο, μειώθηκαν στο 4,4% από 6,5% το 2022. Το μερίδιο αυτό είναι συγκριτικά χαμηλό, καθώς υπερβαίνει μόνο το αντίστοιχο του 2021 (3,3%), το οποίο ενδεχομένως δεν είναι αντιπροσωπευτικό λόγω των μέτρων στήριξης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας που ήταν σε ισχύ στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της πανδημίας. Επομένως, και ως προς τις μετατροπές, δεν φαίνεται να έχουμε κάποια μεταβολή στα πρότυπα. Τέλος, περισσότερες από μία στις 5 μετατροπές αφορούσαν μετατροπές σε εκ περιτροπής απασχόληση με τη σύμφωνη γνώμη του εργαζόμενου.

3.1.5. Ανεργία

Ο αριθμός των ανέργων 15-64 ετών έφτασε τις 506,3 χιλ. το 2023γ, ενώ ο αριθμός αυτός ανεβαίνει σε 514,6 χιλ., αν ληφθούν υπόψη και οι άνεργοι άνω των 65 ετών. Η ετήσια μείωση έφτασε τις 41 χιλ. άτομα και είναι μοιρασμένη μεταξύ ανδρών (20,9 χιλ. λιγότεροι

άνεργοι) και γυναικών (20 χιλ. λιγότερες άνεργες). Σημαντική ήταν η μείωση των ανέργων ηλικίας 30-44 ετών (28,9 χιλ. λιγότεροι), η πλειονότητα των οποίων ήταν γυναίκες (26,1 χιλ.). Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε 10,9% για τα άτομα 15-64 ετών, δηλαδή 0,4 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από το δεύτερο τρίμηνο του έτους και 0,9 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από το 2022γ. Τα μηνιαία δεδομένα της ΕΕΔ δείχνουν περαιτέρω αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας τους δύο πρώτους μήνες του τελευταίου τριμήνου σε 9,4%. Αυτό σημαίνει ότι κάθε μήνας που περνά, η ανεργία αποκλιμακώνεται πλησιάζοντας το επίπεδο προ κρίσης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το ποσοστό ανεργίας το 2008γ ήταν 7,4%, ήτοι 3,5 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από το ποσοστό ανεργίας του 2023γ. Σε απόλυτους αριθμούς, το 2023γ υπήρχαν 143,4 χιλ. περισσότεροι άνεργοι έναντι του 2008γ. Η συστηματική αποκλιμάκωση της ανεργίας δεν πρέπει να οδηγήσει σε εφησυχασμό, καθώς το γενικό ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας είναι το δεύτερο υψηλότερο στην ΕΕ27,

πίσω μόνο από την Ισπανία (11,9%), και σχεδόν 5 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον κοινοτικό μέσο όρο.

Τυπικά, το ποσοστό ανεργίας διαφέρει μεταξύ των διάφορων πληθυσμιακών ομάδων (βλ. Πίνακα 3.1.1). Οι γυναίκες, για παράδειγμα, είναι αντιμέτωπες με ποσοστό ανεργίας ύψους 14,5%, ενώ οι άνδρες μόλις 8%. Αντίστοιχα, το 2023γ οι νέοι 15-29 ετών έχουν ποσοστό ανεργίας 21,5%, δηλαδή ένας στους πέντε που συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό δεν βρίσκει δουλειά, όταν το αντίστοιχο ποσοστό για τα άτομα 30-64 ετών είναι 8,9%. Όσο περισσότερα χρόνια σπουδών έχει κάποιος, τόσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας που αντιμετωπίζει. Έτσι, οι κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου έχουν ποσοστό ανεργίας 5,9% το 2023γ, όταν οι απόφοιτοι δημοτικού ή με λιγότερη εκπαίδευση αντιμετωπίζουν το διπλάσιο ποσοστό ανεργίας. Επιπλέον, οι αλλοδαποί έχουν χειρότερες πιθανότητες να βρουν εργασία σε σύγκριση με τους γηγενείς, καθώς το ποσοστό ανεργίας για αυτούς είναι 3,5 εκατοστιαί-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1.1 Ποσοστό ανεργίας κατά πληθυσμιακή ομάδα

	2022γ (%)	2023β (%)	2023γ (%)	2022γ-2023γ (εκατ. μον.)	2023β-2023γ (εκατ. μον.)
Σύνολο	11,8	11,3	10,9	-0,9	-0,4
Άνδρες	8,7	8,5	8,0	-0,8	-0,5
Γυναίκες	15,6	14,8	14,5	-1,0	-0,3
15-29	22,2	21,7	21,5	-0,7	-0,2
30-64	9,8	9,3	8,9	-0,9	-0,5
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	7,2	4,1	5,9	-1,3	1,8
ΑΕΙ	9,7	8,5	9,5	-0,2	1,0
Ανώτερη Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση	11,6	11,9	10,6	-1,0	-1,3
Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	13,2	12,4	12,3	-0,9	-0,1
Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	13,1	12,2	11,1	-2,1	-1,1
Δημοτικό ή λιγότερο	11,3	14,7	11,8	0,5	-2,9
Γηγενείς	11,4	10,9	10,6	-0,8	-0,3
Άνδρες	8,6	8,4	7,9	-0,7	-0,5
Γυναίκες	15,0	14,1	14,1	-0,9	0,0
Αλλοδαποί	16,5	16,9	14,1	-2,5	-2,8
Άνδρες	10,8	9,1	9,2	-1,6	0,2
Γυναίκες	23,6	25,6	19,8	-3,8	-5,8

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ, επεξεργασία ΚΕΠΕ.

ες μονάδες υψηλότερο. Η διαφορά είναι μικρότερη μεταξύ των ανδρών διαφορετικής υπηκοότητας (1,3 εκατοστιαίες μονάδες) έναντι των γυναικών (5,6 εκατοστιαίες μονάδες).

Τον τελευταίο χρόνο το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε μόνο για τους απόφοιτους δημοτικού ή με λιγότερη εκπαίδευση. Το εύρος της μείωσης είναι ευρύ, καθώς κυμαίνεται από 0,2 εκατοστιαίες μονάδες για τους απόφοιτους ΑΕΙ ως 3,8 εκατοστιαίες μονάδες για τις

αλλοδαπές γυναίκες. Η αργή αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας των αποφοίτων ΑΕΙ πρέπει να προβληματίσει, αν και το ήδη χαμηλό σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές ομάδες ποσοστό ανεργίας είναι μια πιθανή ερμηνεία. Από την άλλη πλευρά, λόγω της εποχικής φύσης της οικονομικής δραστηριότητας, το ποσοστό ανεργίας σε επίπεδο τριμήνου μειώθηκε στις περισσότερες ομάδες. Εξαίρεση αποτελούν οι κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου, οι απόφοιτοι ΑΕΙ και οι αλλοδαποί άνδρες.